

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads tillämpningsanvisningar OPF- KL18

Bestämmelser om omställningsstöd och pension
för förtroendevalda

Reglerande styrande dokument

Policy
Riktlinje
Regel
► **Anvisning**
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Förtroendevalda	Diarienummer: 1507/21	Datum och paragraf för beslutet: 2022-04-28 § 25
Dokumentsort: Anvisning	Giltighetstid: Tills vidare	Senast reviderad: Datum	Dokumentansvarig: HR-direktör

Bilagor:
Bilagor

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna anvisning	4
Vem omfattas av anvisningen	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument	5
Tillämpningsanvisningar	5
Kapitel 1 Inledande bestämmelser	5
Kapitel 2 Bestämmelser om omställningsstöd	5
Aktiva omställningsinsatser	5
Ekonomiskt omställningsstöd	6
Förlängt ekonomiskt omställningsstöd	7
Samordning med förvärvsinkomst	7
Uppgiftsskyldighet och aktivitetsrapport	7
Ansökan och utbetalning av ekonomiskt och förlängt ekonomiskt omställningsstöd	8
Kapitel 3 Pensionsbestämmelser	8
Avgiftsbestämd pensionsbehållning	8
Sjukpension	9
Efterlevandeskydd	9
Kapitel 4 Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall	10
Rätt till familjeskydd	10
Familjeskydd till efterlevande vuxen och barn	10
Uppgiftsskyldighet	11

Inledning

Syftet med denna anvisning

Bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KL18) behöver i vissa delar förtydligas med lokala tillämpningsanvisningar. I övrigt hänvisas till bestämmelserna i OPF-KL18.

Vem omfattas av anvisningen

OPF-KL18 gäller för förtroendevalda som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen. Omställningsstöd, pensionsbestämmelser samt familjeskydd gäller förtroendevalda som fullgör uppdrag hos kommun eller region, på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av heltid. Betydande del av heltid anges till 40 procent vilket är en uttolkning kommunallagen 4 kapitlet 2§.

Betydande del av heltid motsvarar i procent av grundarvodet för heltidssysselsatt förtroendevald. *Se Göteborgs Stads regler för arvoden och ersättningar.* Heltidsförtroendevalda är kommunalråd eller annan förtroendevald som kommunfullmäktige beslutar ska anses vara förtroendevald med heltidsuppdrag.

Förtroendevalda med sammanlagda uppdrag under 40 procent omfattas enbart av avgiftsbestämd pensionsbehållning och efterlevandeskydd.

Bestämmelserna gäller *inte* för förtroendevald som omfattas av PBF eller PRF-G. För dessa förtroendevalda fortsätter PBF eller PRF-G att gälla. Detta gäller enligt huvudregeln även om den förtroendevalda senare tillträder ett nytt uppdrag i Göteborgs Stad. För förtroendevald som omfattas av OPF-KL14 och som avgår 2022-12-31 eller tidigare, gäller bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda enligt OPF-KL14.

Styrelseledamöter i kommunala aktiebolag omfattas inte av OPF-KL18 i någon del. Om avvikelser görs bör det beaktas att aktiebolagslagen och kommunallagen utgör två helt separata regelverk och att pensionsmyndighetens verksamhet inte omfattar annat än uppdrag i kommun eller region.

Bakgrund

Bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KL14) antogs av styrelsen för SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) den 20 oktober 2013. Syftet med bestämmelserna var att underlätta och möjliggöra för förtroendevald att förena arbetsliv och uppdrag. Bestämmelserna har i möjligaste mån anpassats till de pensions- och omställningsavtal som gäller för anställda inom kommuner och regioner, liksom för anställda på arbetsmarknaden i övrigt. OPF-KL14 antogs av kommunfullmäktige i Göteborgs Stad den 9 oktober 2014 §17.

Den 14 september 2018 antog styrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) *Bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda* (OPF-KL18).

Utgångspunkten för OPF-KL18 har varit det nu gällande OPF-KL14. OPF-KL18 omfattar reviderade bestämmelser för förtroendevalda gällande omställning, pension och familjeskydd. Precis som OPF-KL14 är OPF-KL18 utformat för tillämpning hos respektive kommun och region och för att äga giltighet krävs ett lokalt antagande av bestämmelserna.

Koppling till andra styrande dokument

Bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KL18).

Göteborgs Stads regler för arvoden och ersättningar.

Tillämpningsanvisningar

Tillämpningsanvisningar avseende OPF-KL18 gäller från och med 2023-01-01 och ersätter tillämpningsanvisning OPF-KL som antogs av Göteborgs Stads kommunstyrelsen 2018-09-19.

Göteborgs Stads tillämpningsanvisningar OPF-KL18 är dels ett förtydligande till OPF-KL18, dels lokala beslut. I övrigt hänvisas till bestämmelserna i OPF-KL18.

OPF-KL18 är indelad i fyra kapitel; inledande bestämmelser, bestämmelser om omställningsstöd samt familjeskydd.

Kapitel 1 Inledande bestämmelser

I anslutning till att OPF-KL18 antas ska en pensionsmyndighet utses. Pensionsmyndigheten har i uppgift att tolka och tillämpa bestämmelserna i OPF-KL18. I Göteborgs Stad är kommunstyrelsen pensionsmyndighet. Kommunstyrelsen delegerar till kommunstyrelsens arbetsutskott som, efter beredning i arvodesberedningen, fattar beslut om tolkning och tillämpning i rörande bestämmelser i enskilda fall.

Kapitel 2 Bestämmelser om omställningsstöd

Bestämmelser om omställningsstöden består av aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Aktiva omställningsinsatser

Aktiva omställningsinsatser gäller förtroendevald som har ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent och som lämnar sitt uppdrag efter minst fyra års sammanhängande uppdrag. Förtroendevald får inte ha uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder när uppdraget/uppdragen lämnas.

Om den förtroendevalde har möjlighet att gå tillbaka till ordinarie arbete på grund av det finns en pågående tjänstledighet från ordinarie anställning upphör rätten till aktiva omställningsinsatser.

Blankett för ansökan om aktiva omställningsinsatser finns hos förvaltningsstaben på stadsledningskontoret. Ansökan ska lämnas av den förtroendevalde senast tre månader efter avgången från uppdraget. Den förtroendevalde anger själv, i den mån det är möjligt, vilken typ av aktiv omställningsinsats som önskas och ungefärlig kostnad för denna. Kostnaden för insatsen får uppgå till maximalt ett prisbasbelopp.

Beslut om aktiv omställningsinsats sker efter övervägande i varje enskilt fall, med beaktande av den förtroendevaldes individuella förutsättningar och behov. Göteborgs Stad kan komma att anlita Omställningsfonden i syfte att coacha och stärka förtroendevald mot arbetsmarknaden. Omställningsfonden (KOM-KR) är befintligt omställningsavtal som finns inom kommun och regionsektorn.

Göteborgs Stads HR-direktör beslutar på delegation om vilken aktiv insats som kan vara aktuell för att underlätta för den förtroendevalda att få ett arbete.

Ekonomiskt omställningsstöd

Ekonomiskt omställningsstöd gäller för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent och som lämnat sitt/sina uppdrag efter minst ett års sammanhängande uppdragstid hos Göteborgs stad.

För varje år i uppdraget utbetalas ekonomiskt omställningsstöd i tre månader. Ekonomiskt omställningsstöd kan utbetalas som längst under tre år dock längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Tid i uppdraget	Utbetalningstid
1 år	3 månader
2 år	6 månader
3 år	9 månader
4 år	12 månader – 1 år
5 år	15 månader
6 år	18 månader
7 år	21 månader
8 år	24 månader – 2 år
9 år	27 månader
10 år	30 månader
11 år	33 månader
12 år eller mer	36 månader – 3 år

Ekonomiskt omställningsstöd beräknas på den förtroendevaldes genomsnittliga månadsarvode gånger tolv under det senaste året. Det ekonomiska omställningsstödet utges med 85 procent de två första åren och med 60 procent under år tre.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd gäller för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av heltid och som lämnat sitt/sina uppdrag efter minst åtta års sammanhängande uppdragstid hos Göteborgs stad.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan sökas av och utges till förtroendevald från den tidigaste uttagsåldern för allmän pension när han eller hon lämnat sitt/sina uppdrag och i direkt anslutning. Dessutom ska den förtroendevalde fått ekonomiskt omställningsstöd utbetalt från avgångstidpunkten. Utbetalas ett år i taget, dock längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder. Förlängt ekonomiskt omställningsstöd motsvarar 60 procent av den förtroendevaldes årsarvode året innan avgångstidpunkten.

Samordning med förvärvsinkomst

De ekonomiska omställningsstöden ska samordnas/minskas med andra förvärvsinkomster år ett och framåt. Det innebär att omställningsstöden ska reduceras med den ersättning som förtroendevald uppbär på grund av anställning, uppdrag eller härmed jämförlig inkomst. Den förtroendevalde är skyldig att under den tid omställningsstöd utgår hålla HR-direktören på stadsledningskontoret kontinuerligt underrättad om inkomstförhållanden som kan föranleda avräkning.

Börjar den förtroendevalde vara verksam i eget eller närståendes bolag ska omställningsstödet reduceras med 50 procent under resterande period som omställningsstödet ska utgå. Detta gäller oberoende av om, eller hur, eventuell ersättning uppbärs.

Uppgiftsskyldighet och aktivitetsrapport

För att uppbära de ekonomiska omställningsstöden krävs egen aktivitet från den förtroendevalde i syfte att hitta annan försörjning. Den som har rätt till ekonomiskt omställningsstöd eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd ska lämna en aktivitetsrapport till HR-direktören en gång per kvartal. I rapporten redovisas vad den förtroendevalde gjort för att hitta egen försörjning.

Om inte den förtroendevalde sökt arbete i tillräcklig omfattning, inte tagit erbjudet arbete eller deltagit i planerad utbildning, kan det ekonomiska omställningsstödet upphöra och den förtroendevalde bli skyldig att återbetala hela eller delar av de ekonomiska omställningsstöden.

Förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som krävs för att kunna fastställa rätten till och beräkna de olika omställningsstöden.

Ansökan och utbetalning av ekonomiskt och förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Blankett för ansökan om ekonomiskt och förlängt ekonomiskt omställningsstöd finns hos förvaltningsstaben hos stadsledningskontoret. Förtroendevald ska ansöka senast tre månader efter avgången från uppdraget/uppdragen. Ansökan om förlängt ekonomiskt omställningsstöd görs årligen. Avstår förtroendevald att ansöka om ekonomiskt och förlängt omställningsstöd kan förtroendevald inte senare inkomma med en ansökan och bli berättigad till ekonomiskt och förlängt omställningsstöd.

Stadsledningskontoret i Göteborgs Stad handlägger ekonomiskt omställningsstöd samt förlängt ekonomiskt stöd efter inkommen ansökan. Kostnader som uppstår i samband med de olika omställningsinsatserna belastar respektive nämnd.

Rätten att erhålla de ekonomiska omställningsstöden upphör om den förtroendevalde får uppdrag med sammanlagt minst 40 % hos kommun, region, kommunalförbund, eller får uppdrag i Riksdagen eller regeringen.

Kapitel 3 Pensionsbestämmelser

Pensionsbestämmelserna innehåller tre delar: Avgiftsbestämd pensionsbehållning, sjukpension samt efterlevandeskydd.

Avgiftsbestämd pensionsbehållning

Avgiftsbestämd ålderspension gäller för samtliga förtroendevalda, även fritidspolitiker.

Pensionsgrundande utgörs av den förtroendevaldes årsarvode, sammanträdesersättningar och vissa andra pensionsgrundande ersättningar. Pensionsavgiften beräknas i procent på den förtroendevaldes pensionsgrundande inkomst, enligt nedanstående tabell.

Pensionsgrundande inkomst	Pensionsavgift
0–7,5 inkomstbasbelopp	4,5 %
7,5–30 inkomstbasbelopp	30 %

Efter det att den förtroendevalde uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder är pensionsavgiften 4,5 procent på hela den pensionsgrundande inkomsten. För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, som fått avdrag från sitt arvode på grund av ledighet för t ex sjukdom eller föräldraledighet, ska den pensionsgrundande inkomsten räknas om (höjas) med vad som avdragits. Utbetald ersättning för förlorad arbetsförtjänst är inte pensionsgrundande till avgiftsbestämd ålderspension enligt OPF-KL18.

Pensionsavgiften beräknas varje kalenderårsskifte och avsätts årligen till en pensionsbehållning som förvaltas hos Göteborgs stad. Förtroendevald tillgodoräknas pensionsavgift från Göteborgs Stad endast om den för kalenderåret är högre än 3 procent av samma års inkomstbasbelopp. Då förtroendevald inte tillgodoräknas pensionsavgift betalar staden ut motsvarande belopp direkt till den förtroendevalde i form av ersättning som inte är pensionsgrundande. Belopp understigande 200 kronor avseende ett kalenderår utbetalas inte. Från och med år 2019 uppräknas nivån årligen med förändringen av inkomstbasbeloppet. År 2021 är lägsta belopp 211 kronor.

Utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension kan göras tidigast från den tidpunkt då allmän pension kan utbetalas. Avgiftsbestämd pension betalas ut månadsvis och livslångt. Den förtroendevalda kan välja utbetalning som ett engångsbelopp om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 % av inkomstbasbeloppet året innan utbetalning av förmånen börjar utbetalas.

Förtroendevald ska lämna skriftlig ansökan senast tre månader före önskad utbetalning. Ansökan finns hos pensionsenheten på intraservice. Pensionen beräknas och betalas ut av den upphandlade pensionsadministratören efter begäran från Göteborgs Stad.

Sjukpension

Sjukpensionen gäller endast för förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid om 40%. För att få rätt till sjukpension gäller att förtroendevald får rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken samt befrias från uppdraget före mandatperiodens utgång.

Sjukpension beräknas på förtroendevalds genomsnittliga månadsarvodet kalenderåret före insjuknandetidpunkten gånger tolv. Sjukpensionen motsvarar den månadsersättning som utbetalas till anställda enligt AGS-KL. Sjukpension utges i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget/uppdragen.

Under tid med sjukpension ska Göteborgs stad fortsätta att avsätta pensionsavgifter för avgiftsbestämd ålderspension.

Upphör rätten till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken, upphör rätten till sjukpension.

Förtroendevald som befrias/frånträder sitt uppdrag på grund av sjukdom har rätt till efterskydd under 270 kalenderdagar. Rätten till efterskydd upphör om den förtroendevalde tillträder en anställning eller annat uppdrag, förenat med pensionsrätt.

Blankett för ansökan om sjukpension finns hos pensionsenheten på intraservice. Ansökan skickas så snart det finns beslut om aktivitetsersättning eller sjukersättning. Detta beslut bifogas till ansökan.

Efterlevandeskydd

Pensionsbehållningen innehåller ett efterlevandeskydd. Efterlevandeskydd gäller för samtliga förtroendevalda, dvs även fritidspolitiker. Förtroendevald kan välja bort efterlevandeskyddet i anslutning till ansökan om uttag.

Är pensionsbehållningen under utbetalning och förtroendevald vid uttaget valt att ta bort efterlevandeskyddet, finns inte möjlighet till ytterligare utbetalning av pensionsbehållning/avgiftsbestämd ålderspension till efterlevande. Beloppets storlek bestäms av hur stor pensionsbehållningen är vid dödsfallet och om den avgiftsbestämda pensionen har börjat betalas ut till den förtroendevalde eller inte.

Vid förtroendevalds dödsfall betalas det sparade kapital som finns i pensionsbehållningen ut till i första hand make/maka, registrerad partner, sambo och i andra hand till barn. Avseende definitionen av sambo hänvisas till sambolagen.

Förtroendevalds efterlevande ska lämna skriftlig ansökan om efterlevandeskydd. Blankett för ansökan finns hos pensionsenheten på intraservice. Efterlevandeskydd betalas ut under fem år av den upphandlade pensionsadministratören efter begäran från Göteborgs stad. Efterlevandeskyddet kan utbetalas som en engångsersättning till efterlevande om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 procent av inkomstbasbeloppet året före utbetalning av förmånen börjar.

Kapitel 4 Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

Familjeskydd utbetalas till efterlevande i samband med den förtroendevaldes dödsfall.

Rätt till familjeskydd

Familjeskydd gäller för förtroendevald som har ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av heltid. Familjeskyddet omfattar även efterlevande till förtroendevald som erhåller sjukpension. Familjeskyddet gäller även i sex månader efter att förtroendevalde befrias/frånträder sitt uppdrag. Familjeskyddet gäller inte om den förtroendevalda genom anställning eller uppdrag har motsvarande skydd för efterlevande.

Familjeskydd till efterlevande vuxen och barn

Familjeskyddet till efterlevande vuxen betalas ut till den förtroendevaldes make, maka, sambo och registrerad partner. Det månatliga förmånsbeloppet utbetalas under fem år. Månadsbeloppet som utbetalas är 1,1 inkomstbasbelopp delat med tolv. 1,1 inkomstbasbelopp motsvarar 78 100 kronor år 2022, vilket är ett månatligt belopp på cirka 6 508 kronor.

Familjeskydd till den förtroendevaldes arvsberättigade barn utbetalas till och med månaden innan barnet fyller arton år. Om barnet studerar och är berättigad till barnpension enligt Socialförsäkringsbalken (SFB), utbetalas familjeskyddet som längst till och med juni månad det år barnet fyller 20 år.

Beloppet som utbetalas till efterlevande barn är 0,5 inkomstbasbelopp per barn delat med tolv. 0,5 inkomstbasbelopp motsvarar 35 500 kronor år 2022, vilket är ett månatligt belopp på cirka 2 958 kronor. Den sammanlagda månatliga förmånen för samtliga barn är maximalt 1,5 inkomstbasbelopp delat med tolv.

Under utbetalning av familjeskydd till efterlevande vuxen och barn sker en årlig uppräkningsmed förändringen av prisbasbeloppet.

Förtroendevalds efterlevande ska lämna skriftlig ansökan om familjeskydd. Blankett för ansökan finns hos pensionsenheten på intraservice.

Uppgiftsskyldighet

För att rätten till förmån såsom sjukpension, efterlevandeskydd samt familjeskydd ska kunna bedömas är den förtroendevalde eller hans eller hennes efterlevande är skyldig att lämna uppgifter som pensionsmyndigheten begär samt låta pensionsmyndigheten hämta in uppgifter om den förtroendevalda från nuvarande och tidigare arbetsgivare, uppdragsgivare, Skatteverket, Försäkringskassan eller försäkringsinrättning.

Förtroendevald eller efterlevande som inte fullgör de skyldigheter pensionsmyndigheten fastställt förverkar rätten till förmåner och kan inte genom att senare fullgöra skyldigheten återfå rätten till förverkat belopp mer än sex månader tillbaka. Pensionsmyndigheten kan dock medge undantag.